

CASES IBÁÑEZ, Adrià (2015)

Guerra i quotidianitat militar a la Catalunya del canvi dinàstic (1705-1714)

Barcelona: Fundació Noguera, 443 p.

ISBN 978-84-9975-569-4

La guerra de Successió per la Monarquia d'Espanya (1702-1715) és una de les conflagracions bèl·liques més rellevants tant de la història de Catalunya com del conjunt dels territoris de la Corona d'Aragó i de la Monarquia hispànica, possiblement, la més rellevant si ens centrem només en l'època moderna. En conseqüència, tant en el propassat segle com sobretot en el present, ha donat lloc a un abundós reguitzell de publicacions, puix el tema, reviscolat per commemoracions històriques, ha atret l'atenció no només dels investigadors, sinó també del gran públic.

Per aquest motiu, sobtarà, i alhora complaurà als interessats en la matèria, la lectura d'un monogràfic com el que ha confeccionat l'historiador Adrià Cases, qui, tractant el front català des del punt de vista militar, ens aporta una obra historio-gràficament innovadora que ofereix dades, perspectives i esdeveniments que fins ara ens eren desconeguts.

L'autor, que ha centrat la seva trajectòria investigadora en aquesta temàtica, ha produït en el darrer quinquenni un nombre considerable de publicacions —monografies, articles, capítols de llibre, ponències i comunicacions en congressos— entre les quals destaquen *La guerra de Successió i les Terres de Ponent* (Lleida, Institut d'Estudis Ilerdencs, 2014) i el llibre mateix que ressenyem. Ambdues publicacions són fruit de la seva tesi doctoral *Guerra i quotidianitat militar a la Catalunya del canvi dinàstic (1705-1714)*, dirigida pel professor Antonio Espino López i defensada a la Universitat Autònoma de Barcelona a inicis de 2013.

L'obra que ens ocupa consta de cinc parts a més de les conclusions, la bibliografia i els índexs. En primer lloc, trobem un interessant pròleg escrit per la professora Carme Pérez Aparicio, autoritat indis-

cutable sobre el mateix conflicte i la posterior repressió en el territori valencià, que ja ens proporciona una idea aproximada de la magnitud historiogràfica del llibre.

En segon lloc, trobem la introducció on l'autor ens presenta, d'una banda, un ponderat i profitós treball bibliogràfic sobre la guerra de Successió espanyola a la península Ibèrica, tot i que ell mateix ens adverteix que, en el moment de la publicació de l'obra (juny de 2015), ja resulta imperiosa una renovació arran de la plèthora ingent d'estudis que han vist la llum amb motiu del tricentenari del setge de Barcelona de 1713-1714. En qualsevol cas, l'estat de la qüestió té en compte les principals línies d'investigació dels segles xx i xxi sobre el conflicte en l'espai peninsular, i posa de manifest la cobertura desigual que ha tingut, tant a nivell geogràfic com temàtic, ja que la guerra, en la majoria de treballs, ha estat més un teló de fons que no l'objecte d'estudi en si mateix. D'altra banda, a més de justificar l'obra, ens mostra l'ampli i divers bagatge documental del seu treball —la major part del qual són documents inèdits— que no només l'ha portat a investigar en una gran quantitat d'arxius catalans —tant els grans centres documentals com els d'àmbit local—, sinó també en els principals de Madrid, Lisboa i Londres.

En tercer lloc, i ja entrant en el moll de l'os del contingut, trobem una reconstrucció del front català al llarg de tot el conflicte (1705-1714), historioogràficament molt oportuna, ja que malgrat que Catalunya és un dels espais geogràfics de l'Estat espanyol amb més treballs sobre la guerra de Successió, la majoria d'aquestes investigacions s'han centrat en els períodes de 1700-1706 i 1713-1716, fet que ha ocasionat, pel que fa als fets marcial, un buit historiogràfic que l'autor ha sabut curullar en

la seva tesi i reflectir en aquest llibre. Així, analitzant campanya rere campanya en els diversos fronts oberts al Principat (nord, sud i ponent) i sense perdre mai de vista el context general de la guerra, en Cases fa un relat que va molt més enllà d'una simple narració de batalles i cerca comprendre les estratègies dels contendents.

En quart lloc, tenim la part principal del treball on l'autor caracteritza la societat militar que participa en el conflicte seguint el corrent historiogràfic anomenat *new military history*. Bastit en els darrers cinquanta anys per historiadors com M. Roberts, G. Parker, J. Black o A. Corvisier, aquest corrent busca no només explicar l'evolució de l'art de la guerra en els segles moderns, sinó també deixar enrere la concepció de la història militar com una simple crossa de la història política, tot cercant la interacció entre la guerra i la societat de l'Antic Règim a través d'una anàlisi quantitativa, econòmica, administrativa i social, allunyant-se així de les tradicionals obres de fets bèl·lics apartades del context social i econòmic que els envoltava. D'aquesta manera, l'Adrià Cases, seguint els passos del professor Espino —qui en les darreres dècades ha aplicat aquesta metodologia investigadora als dominis hispànics de la Corona d'Aragó, especialment, al Principat de Catalunya i al regne de Mallorca, per al període precedent de guerres contra la Monarquia de França— ha volgut aproximar-se a la quotidianitat militar en la contesa austroborbònica pel tron espanyol. I ho ha fet mitjançant l'estudi dels dos bàndols que combateren en el front català a través tant del perfil dels militars —geografia d'origen, sociologia de les tropes, formes de reclutament, promoció, caracterització de la mobilització auxiliar, etc.— com del mode en què participaren en el fet bèl·lic i com aquest els afectà —alimentació, vestimenta, armament, hospitalit-

zació, deserció, empresonament i reclusió en guarnicions aïllades. Cal manifestar que de l'ampli espectre documental que l'autor ha hagut de treballar per bastir la investigació destaca una font composta per l'extraordinària xifra de 18.682 registres dels soldats ferits i malalts, que entre l'1 d'agost de 1705 i el 30 de setembre de 1714 entraren a l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona.

En cinquè i últim lloc, hi figura l'annex documental format principalment de llistats dels combatents que componien alguns dels principals regiments catalans dels exèrcits regulars de Carles d'Àustria (Ciutat de Barcelona, Diputació del General, Guardes Reials Catalanes), dos llistats de miquelets i una taula sobre els desembarcaments a Catalunya dels contingents militars de les forces aliades entre 1705 i 1712. En els llistats figuren el nom i cognoms, el lloc d'origen, la companyia i la graduació de cada militar.

Des del nostre punt de vista, aquesta obra, escrita amb un estil seriós però amè i entenedor, és important i necessària, pel fet que, com hem explicat, cobreix buits historiogràfics de la història de la guerra al Principat i treballa, en la mesura que la documentació ho permet, tots els aspectes relacionats amb la vida dels combatents que fins ara ens eren incògnits. A més, el llibre té la virtut de posar de manifest qüestions rellevants, que habitualment han estat ignorades, com per exemple, l'important paper que jugaren les forces auxiliars en el front català o les estratègies relacionades amb la logística o les decisions que prengueren comandaments militars. Uns fets que, al nostre parer, tingueren tanta importància per al desenvolupament del conflicte armat com els grans fets de la política internacional (la victòria parlamentària del partit conservador britànic el 1710 o la mort de l'emperador Josep d'Àustria el 1711, per mencionar-ne alguns) que sempre són tinguts en consideració.

Cristian Palomo Reina

Universitat Autònoma de Barcelona

<http://dx.doi.org/10.5565/rev/manuscrs.78>

